

TYGODNIK

PETERSBURSKI.

GAZETA URZĘDOWA

KRÓLESTWA POLSKIEGO.

Wychodzi we Wtorki i Piątki. Prenumerata przyjmuje się pod adresem: do Wydawcy Tygodnika w Petersburgu, do Ekspedycyi GAZET Petersburgskiego Pocztańtu, lub do księgarni Gräfe; w Warszawie, w drukarni Zawadzkiego i Węckiego i w Biurze informacyjnem; w Wilnie w księgarni Zawadzkiego; nadto we wszystkich Poczto- wych w kraju urządach.

Cena Roczna: w Rosyji s pocztą a w stolicy, z no- szeniem do mieszkań, 50 r. ass. Półroczna, 25 r. ass. Bez pocztu, dla odbiera- jących w księgarni Gräfe: Roczna, 45 rub. ass. Pół- roczna, 25 rub. ass. Dla Królestwa Polskiego: Rocz- na, 53 r. ass. Półroczna, 28 rub. ass.

WTOREK, ^{30 Kwietnia.}
_{12 Maja.}

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Petersburg, ^{29 Kwietnia.}
_{11 Maja.}

— Przez Ukaz CESARSKI do Kapituły orderów, z dnia 14 Kwietnia, N. CESARZ Jmć racył nadać order Św. Włodzimierza 1 klasy Xiążęciu Jmci *Piotrowi Olden- burgskiemu*, Jenerał-porucznikowi i Senatorowi.

— Przez Reskrypt CESARSKI z dnia 13 b. m. Biskup Rewelski, Wikary Eparchii Petersburskiej, Najprzew. *Benedykt* zaliczony zostaje do orderu Św. Włodzimierza 2 klasy.

— Przez Reskrypta CESARSKIE z d. 3, 7 i 11 Kwiet. mianowani kawalerami orderów: Orła Białego, Członek Rady Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Radzca Tajny *Butkow.*—Ś. Włodzimierza 2 klasy, Cywilny gubernator Abowski, Radzca Tajny von *Hartmann.*—Św. Stanisława 1ej klasy, Dowodzca Kijowskiego okręgu Inżynjerów i budowniczy twierdzy Kijowskiej, Jenerał-major *Freimann*, Dyrektor Kancellaryi Ministerstwa Dóbr Państwa, 4 klasy *Tukmaczew* i Marszałek Gubernijalny Nowgorodzki, Rze- czywisty Radzca Stanu *Bielawin.*

— Przez Ukaz CESARSKI do Rządząc. Senatowi z d. 29 Marca, za wysługę lat, obok gorliwego pełnienia obowiązków służby, podniesieni zostali do rang: Radzcy Stanu, Star- szy Skarbny gubernijalny Wołyńskiej Izby Skarbowej 6 klasy *Antoni Kirkor*; Radzcy Kollegialnego, Radzcy Dworu: Starszy szef biura w oddzielnej Kancelaryi Mini- sterstwa Skarbu, w wydziale Kredytowym, *Mikołaj Narbutt* i Sprawujący obowiązki Mińskiego gubernijalnego Pocz- mistrza *Jan Kowalenkow.*

— W skutek przedstawienia P. Ministra Oświecenia N. CESARZ Jmć, w dniu 12 Marca, z liczby wybranych przez szlachtę kandydatów, racył zatwierdzić starszego, Szambelana Dworu, hrabię *Xawerego Grabowskiego*, Kura-

torem honorowym Grodzieńskiego Gubernijalnego Gym- nazyum.

— P. Minister Sekretarz Stanu Królestwa Polskiego, oznajmił Rządzącemu Senatowi, z dnia 12 (30) Marca, że N. CESARZ Jmć, w skutek przedstawienia Namiestnika Królestwa Polskiego, P. Jenerał-feldmarszałka xięcia War- szawskiego, hrabi Paskiewicza - Erywańskiego, najlaskawiej nadając etatowemu mistrzowi kunsztu ciesielskiego przy moście na rzece Wiśle, Janowi *Hartmann*, złoty medal na szyję na wstędze orderu Św. Stanisława, racył rozkazać, od medalów na tej wstędze nadawanych, pobierać, na rzecz okaleczonych wojskowych, tak jak i od medalów na wstędze Sw. Anny, po sto rubli assygnacyjnych.

W końcu Lutego i w Marcu b. r. umarli w Moskwie dwaj Professorowie zwyczajni tamecznego Uniwersytetu: Professor Historji Naturalnej *Lowewski*, i Anatomii, *Einbrodt*; ten ostatni miał tylko 38 lat wieku.

— Zapowiedziane w przeszłym N^o Tygodnika Ukazy są następujące: 1) do Rządzącego Senatowi za podpisem J. C. M. dnia 20 Marca „Uznawszy za pożyteczne pobory dotąd płacone przez włościan skarbowych na szczególne ziemskie powinności, na wydatki gmin i na wsparcie w zdarzeniach pożarów, dla zaradzenia rozmaitym niedogod- nościami pochodzącym z ich podziału, połączyć w jeden pobor gminowy, i co do użycia jego ustanowić osobne prawidła i kontrolę,—Potwierdziliśmy ułożoną w tym celu przez Ministra Dóbr Państwa i przyjętą przez Radę Pań- stwa Ustawę o gminowym od włościan skarbowych poborze i przesyłając je przytem Rządzącemu Senatowi, Roskazu- jemy Ustawę tę przywieść jak należy do skutku. (Podług Ustawy pobor oprócz wymienionego w powyższym Ukazie przeznaczenia będzie szedł jeszcze na utrzymanie zarządu, na opędzenie kosztów rozgraniczenia dóbr i na złożenia ekonomicznego (gospodarskiego) kapitału. Wyrachowania

roschodów ilość i rozkład poboru będą czynione na każde trzy lata i wnoszone przez Ministerstwo Dóbr Państwa do Rady Państwa).

2) Do Rządzącego Senatu za podpisem J. C. M. dnia 20 Marca. «Po ustanowieniu osobnego zarządu dóbr Państwa, uznawszy za potrzebne dać mu środki do rozszerzenia i wzmagania ulepszonego wiejskiego gospodarstwa, Potwierdziliśmy ułożoną w tym celu przez Ministra Dóbr Państwa i rospatrzoną w Radzie Państwa Ustawę o gospodarskim (хозяйственном) kapitale zarządu tego Ministerstwa, którą przesyłając przy tem Rządzącemu Senatowi, Rozkazujemy przywieść jak należy do skutku. (Kapitał będzie się składał s części summy gminowego poboru, s połowy czynszów od wynajmowanych gminowych i dochodów od młynów, rybołówstwa i t. d., ze sztrafów wymienionych w Ustawie o sądach wiejskich, z summ pochodzących z wyprzedazy puścizny po włościanach skarbowych i t. d. Używać się zaś będzie na rozmaite wzorowe zakłady, na poprawę dróg, kanałów, na zaprowadzenie leśnych plantacji, na zaprowadzenie kass włościańskich, opatrzenie włościan w pożyteczne nasiona, w ulepszone bydło i narzędzia, na nadzwyczajne wsparcia, nagrody, zakładanie szpitalów i t. d. Coroczne wyrachowanie przychodu i roschodu gospodarskiego kapitału, po rospatrzeniu jego w Radzie Dóbr Państwa podaje się do MONARSZEGO potwierdzenia.»

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Londyn, 25 Kwietnia. Xiążę Leinster odmówił, jak twierdzą, prośbie P. O'Connel, iżby stanąć na czele poruszenia, organizowanego w Irlandyi z powodu billu lorda Stanley.

— Wczora, w tawernie Wolnych Mularzy, odbyło się zgromadzenie mające na celu zniesienie handlu opium z Chinami. Prezes zgromadzenia lord Stanhope, zagał posiedzenie długą mową, w której naganiał mocno postępowanie Rządu i zapowiedział że po otwarciu parlamentu wniesie bill, o uchwale nie adresu do Królowej z prośbą iżby zabroniła swoim poddanym handlu opium z Chinami. Potem P. Taylor wniósł uchwałę następnej treści: «Zgromadzenie oświadcza że niema żadnego dążenia politycznego ani idzie za dchem partyi, ale wynurza razem żywy żal, iż widzi obrażone uczucie moralne i religijne Kraju, obrażony w oczach świata całego charakter christianizmu, iż widzi Anglią wciągniętą do wojny z narodem liczącym przeszło 350 milionów ludzi a to z powodu że kilku poddanych angielskich z zupełną wiadomością rzeczy, wręcz naruszając prawa chinskie, wprowadzają do Chin opium.» To postanowienie, pomimo oporu kilku członków, zostało przyjęte, również jak i niektóre inne uchwały przeciw wojnie chińskiej.

— Prezydencya P. Rosas, w Rplitej Buenos-Ayres kończy się w Kwietniu. Jeżeli niebędzie na nowo wybrany, mniemają że się uda pod opiekę bandery angielskiej i że z jego wyjazdem skończy się blokada portów przez okręty francuskie.

— Donoszą z Brezylji, pod d. 15 Lutego, że po słabym oporze ze strony powstańców, wojska Cesarskie zajęły na nowo miasto Caxias.

— Teraźniejszy Cesarz Cibiński Tau-Kuang urodził się w 1791, za życia jeszcze dziada jego, Cesarza Kiu-Lung, do którego w poselstwie jeździł lord Macartney. Tau-Kuang, wstąpił na tron w 1820 roku. Lubo pochodzenia tatarskiego, Cesarz ten wychowany był w szkole Konfucjusza, lecz, jak twierdzą, niezbyt ściśle wypełnia surowe przepisy tego prawodawcy.

— Snycerz Londyński, P. Fitts dowiedziawszy się że przedstawiony przez niego model posągu admirała Nelsona został przez komitet odrzucony, otruł się, wziąwszy wielką dżę laudanum, Miał on lat 60 i zostawił liczną rodzinę.

— Poseł nadzwyczajny Neapolitański xiążę Castel-Cicala przybył wczora do Douvres, i ztamtąd natychmiast udał się do Londynu. «Morning Post» donosząc o wdaniu się Francyi w sprawę z Neapolem, twierdzi, że to pośrednictwo zostało ofiarowane na żądanie Króla Jmci Obojej Sycylii i że upoważniona jest do ogłoszenia tej wiadomości.

— «Morning Chronicle» w przedmiocie zajęcia Anglii ze stanami Zjednoczonymi ogłasza rozciągle szczegóły, które kończy uwagą, że zejście to da się ukończyć przez układ.

Paryż 25 Kwietnia. Posiedzenie na którym roztrząsano i potem wielką większością wzięto na uwagę wnioski P. de Rémilly było nader ożywione. Wniosek ten brzmi następnie: *Artykuł pojedynczy.* «Członkowie izby deputowanych niemogą być mianowani na urzędy publiczne płatne, ani być podwyższani w rangach, przez czas trwania ich deputacyi i w ciągu następnego roku.

«Od tego są wyjęte:

- 1) Urzędy ministrów i podsekretarzy stanu;
- 2) Urzędy dyplomatyczne;
- 4) Dowodztwa wojskowe i podwyższenia rang wojskowych za zasługi wojenne i w czasie wojny;
- 4) Podwyższenia wojskowych lądowych i morskich w czasie pokoju z prawa starszeństwa.»

Po rozwinięciu tego projektu przez P. de Rémilly, silnie przeciw niemu powstałi P. Liadières i P. Dupin. Pierwszy widział w nim zamaskowane pokuszenie reformy wyborowej i usilność izby co najwięcej legitimistów wprowadzić do izby; drugi między innymi argumentami powiedział, że wniosek ten jest wyraźnym oskarżeniem wielkiej liczby członków izby o przekupstwo lub podłą uległość zwierzchności. Dodał, że wyraźnym jest nonsensem, kiedy reforma wyborowa nie jest jeszcze nawet wniesiona, kollegia wyborcze nie są zreformowane, chcieć samę izbę reformować. Ale pierwszy minister P. Thiers, przez taktykę, którą trudno zgłębić, mówił za wzięciem wniosku na uwagę, co też zostało uchwalone.

— Prawo o zredukowaniu rentów 5-procentowych było przyjęte na posiedzeniu 23go bez ważnego oporu, 208 głosami przeciw 163, po odrzuceniu podawanych doń popraw.

HISZPANIA. Hrabia Clonard, dowodzący wojskami w Grenadzie, mianowany został ministrem wojny.

— W Bayonnie rozeszła się pogłoska o pobiciu dywizji wojsk rządowych pod dowództwem Aspiroz, przez wodza karlistów Segura.

SPRAWY NEAPOLITAŃSKIE. W Paryżu odebrano wiadomość że w Messynie wybuchnęły rozruchy, ale wkrótce zostały stłumione. Ta wiadomość potrzebuje potwierdzenia. «Gazeta du Midi» twierdzi, że Anglicy rozpoczęli już blokadę Palermo i pobrażę Sycylijskiego, Taż gazeta ogłasza list następujący:

Neapol, 14 Kwietnia.

«W ostatnim liście doniosłem o odejściu statku parowego angielskiego, który powiozł admirałowi Stopford do Matly rozkaz niezwłocznego blokowania portów Palermo i Neapolu. Nazajutrz, 8 Kwietnia poseł Sardyński, dotąd ściśle neutralny, zaofiarował swoje pośrednictwo, Proponował on systemat wzajemnego ustępstwa, podług którego z jednej strony Król miał cofnąć przywilej wyłączny dany Kompanii wyrabiania siarki, Anglia miałaby się zdać na sąd polubowny jednego z mocarstw europejskich, co do żądanego wynagrodzenia.

«Poseł angielski, P. Temple, zgodził się na to przełożenie, ale Król, jakkolwiek gotowy na wszelkie ofiary ku zapewnieniu pokoju swoim poddanym, nie chciał w niczem odstąpić od swego postanowienia, dopokąd zdawałoby się mogło że ta zmiana nastąpiła z obawy okrętów wojennych angielskich; Zkądinąd warunki podawane zdają się J. K. Mości równie surowe, jak mało ze sprawiedliwością zgodne.

«9 Kwietnia miały miejsce nowe przełożenia z równie małym skutkiem, wszakże w sobotę, 11go, układy zdawały się dochodzić, a to tak dalece, że papiery publiczne podniosły się od 99 do 104 i że statek parowy «Veloce» stał w gotowości dla cofnienia okrętów angielskich.

«Nakoniec przyszła niedziela, dzień, w którym miała przybyć tak groźnie zapowiedziana flota, i której powinien był sprzyjać *sirocco*, wiejący od tygodnia. Tysiące widzów z niespokojnością wyteżało oczy na zatokę... ale zamiast floty ukazał się statek parowy, jeden, wprawdzie bardzo wysmukły i rączy, ale zaprawdę mało straszny dla twierdz de l'Oeuf i St. Elme. Był to ten sam, który odpłynął 7 Kwietnia. Ten statek, jak P. Temple twierdzi, przywozł ostateczne przełożenia pokoju. Jakkolwiek bądź niepozwolono mu zbliżyć się do Neapolu i zaproszono do zatoki Baja. Tam on dotąd na kotwicy stoi.

«Powrót statku bez okrętów, po które jeździł, uspokoiło trwożliwe umysły.

NAJPOZNIEJSZE WIADOMOŚCI.

Paryż, 27 Kwietnia. Dziś izba deputowanych, 200 głosami przeciw 10, przyjęła prawo o wydatku nadzwyczajnym 1,500,000 franków na blokadę portów Buenos-Ayrès. — Xiężniczka Wiktorya Saxe-Cobourg-Cohary, w towarzystwie ojca swego i brata, Xięcia Augusta, przybyła

25 b. m. do S. Cloud. Dziś odbył się tamże ślub Xięcia de Nemours z tą Xiężniczką; kilku tylko znakomitszych urzędników było zaproszonych na ten obrzęd. Dzienniki mówią o powszechnej amnestyi politycznej z powodu tego małżeństwa i imieniu Króla. — Nowiny z Algeru dochodzą do 18 Kwietnia. Wielka trzoda wołów zabrana została przez Arabów Francuzom, podczas popisu, odbywanego przez Xięcia d'Orléans, na który wojska z różnych punktów były ściągnięte. — Wiadomości z Montevideo dochodzą do 2 Lutego; blokada trwa zawsze, ale spodziewają się jej ustania, razem z prezydencją generała Rosas, który według wszelkiego prawdopodobieństwa, nie będzie na nowo obrany.

(*Journ. de S. P. G. P. Psz. Póln.*)

LITERATURA.

O. J. J. KRASZEWSKIM.

... Wszędzie początek trudny, a wszystko jednakże zacząć trzeba.

J. J. Kr. we Wstępie do Wspomnień Wołynia, Polesia i Litwy.

Już to niejednokrotnie przez najznakomitszego z naszych literatów wyrzeczonóm, a przez mnożącą się coraz liczbę czytelników najmocniej uczutóm zostało, że w niniejszym stanie literatury naszej co najważniejsze jej pod każdym względem potrzeby sam tylko Kraszewski odgadnąć, wskazać i rozwinąć jest zdolny. Jakoż, niezmordowany ten, a miłością socjalnego dobra najgoręcej ujęty, pracownik, co chwila prawie, każdym do powszechności przemówieniem owe głębokiej filozofii i serca wyroki najdosadniej usprawiedliwia. Wielka to i od każdej innej w zwyczajnym społecznym świecie cenionej większa być musi Cnota; co ze źródła samodzielności raz wywiodłszy ideę powszechnego pożytku, mało, że sama w najcięższych kolejach życia z religiją prawie na niej opiera się mocą, jeszcze mimo rozliczne szkopy przesądów, ślepej ufności i ograniczenia, mimo przeraziwe wrzaski bezdusznych zużytej normy adherentów i mimo wszystkie z otarcia się o rdzę egoizmu i ignusności wynikające przeciwności, śmiało i nieprzerwanie z apostołskiem niejako poświęceniem się, ku co raz jawniejszemu jej odślonieniu postępuje. Szczytnyż to udział—być powołanym do rozbudzenia nikczemnie pod wpływem grubego fałszu i dziecinnych baśni zasypiającej braci! Piękneż to stanowisko—z każdej żywota swego chwilkę wyciskać balsam dla uzdrowienia schorzałej ludzkości? Najczystszaż to rokosz—czuć w sobie zaród tego światła, które s postępem czasu może i powinno tysiącom, milionóm indywidualności stałe zabezpieczyć szczęście!.. Taki udział, takie stanowisko i rokosz taka, muszą być niezaprzeczoną własnością tego, kto na samym wstępie umysłowej swej egzystencji, kilka lat zaledwie uprawiając z zapalem różne oddziały piśmiennictwa, wywarł na masę genticzną siłę swego talentu i rozmaitym jego kierunkiem już to gniew i miłość, już zawiść i emulację, już potępienie i chwałę u zadziwionej wyjednał powszechności. Zważmy tylko, jakim to życiem zatętnił świat nasz literacki od czasu, jak młody, pragnieniem zholdowania sobie wszystkich ludzi zdjęty, lubo przez ludzi

goryczą opojony, ukazał się na nim Kraszewski! Śmiały ochotnik w walnej narodu potrzebie jał się on od razu tego obosiecznego miecza, którym Erazm z Rotterdamu Despréaux i nasz Krasicki przeważnie lekkomyślność gromili. Silny napad silnym też mógł być wstrzymany oporem. Mimo to wszakże, ironija jego pełna zasadniczej treści zbyt długo bez odgłosu po czczym szybowała przestworze. Jak gdyby już ostatnim z natury wypadłym teoryom zadłość się stało — znikąd głosu odrodzenia, wszędzie cmentarnowa cisza ducha, wszystko w okropnej nurzało się apatyi. Co większa, wulkaniczny nawet wybuch samym czasem zhodowanego samoznania, nigdzie uśmiechu życia, nigdzie najlżejszej troski i dumy umysłowej niewzbudził. Te, co dzisiaj powszechną już uwieńczone zostały sympatyą, pierwotne z rodzimej treści utwory, żadnego na umysły w kluby klassycyzmu ujęte niewywarły wpływu. Szydono nawet dobrodusznie z Mochnackiego, że w tych utworach zaród szczerzej literatury narodowej upatrywał. W takim stanie metodycznego odrętwienia lokością sądu kanonizowanych za Augusta mistrzów uderzony, zagrzmiął potężną prozopopeją autor *Dziadów*, nazbyt atoli, jako główny romantyzmu koryfeusz, własną swą sprawą zajęty, aby zarzutu nieszczeroci uniknąć zdołał, opuścił on natychmiast polemiczne szranki, a pełny wiary w Boga i prawdę, nie zwolennikóm swoim, nie kabale ani też przypadkowi, lecz temu, od kogo wzięt żywe natchnienie, duchowi wieku, pole przekonania zostawił. Długo jeszcze przewodziła by *Klasyków* powaga, niemało krzywych opinij i błędnych systematów wysnuć by się jeszcze mogło, gdyby reforma kolejną postępną usposobień, zwyczajną scholastyczną rutyną dokonać się miała; ale nieba pobłogosławiły ziemi naszej zesłaniem takich właśnie talentów, jakich potrzeba było do rozjaśnienia nowej idei. Ktoż nieprzyzna, że *Grabowski* i *Kraszewski* zbliżyli u nas epokę powszechnego uznania się w swojszczyźnie? Ci dwaj natury i prawdy namiętni lubuwnicy, powoławszy przed sąd swój przeszłowieczne swobodnego ducha wyroby, wywiedli siłą genialnego rozmysłu najgodniejsze z typem ludzkości teorye i prawidła. Z kilkoletniej ich w zawodzie krytycznym pracy powstała tak pożądana dla talentów skarbnica, jak są pożądanę wszystkie stopnie, przez które się przychodzi do arcydzieła piękności i harmonii. Pierwszy zadziwiającóm skombinowaniem najprostszyc duszy i języka środków określił nieokreślone dotąd znaczenie poezyi; drugi niepospolitą łatwością i mocą rozważania najbardziej ludzkość obchodzących przedmiotów otworzył najrozleglejsze pole moralnym i naukowym postępom. *Grabowski*, jako najgłębszy znawca rzeczywistych wypadków dzisiejszego usposobienia, i najwytrawniejszy postrzegacz poetyckich talentów, stał się nieomylną w literaturze Polskiej wyrocznią, *Kraszewskiego*, co nieprzerwanym ciągiem elementarnych, naukowych, poe-

tycznych i towarzyskich dyskusyj silny w powszechności utrzymuje interes, sprawiedliwie za najlepszego wieszczą uważać należy. Oba ci pisarze, równego w sprawie narodowej kultury polotu, tyle najszacowniejszych, bo scisle z duszą sympatyzujących, w krótkim przeciągu czasu dokonali rzeczy, że zapatrującemu się na nie ze stanowiska przedromantycznej literatury minowolnie wyznać przychodzi: — Gdyby ci, których nicobojetnie zajmowały ćwiczenia umysłowe, którym na uczuciu prawdy i wysokich talentach niezbywało i którzy w duchu plemienia swego, w łonie swej ziemi, we własnej tradycyjnej puściznie tak obfite do czystonarodowego piśmiennictwa posiadali źródła, gdyby ojcowie ojców naszych podohnie myśleli byli i rozumowali, pewnobyśmy dzisiaj w tworach wyobraźni i serca najmniej zaleźni od błędów artystycznych, jedynie wyroków filozoficznej potrzebowali krytyki.

Piękny i razem najsprawiedliwszy sąd o literackich i krytycznych pismach *Grabowskiego*, ogólnóm ducha i stylu ich ocenieniem w 7 Nrze tegor. Tygod. Peter. poczęty, wzniecił w nas najżywszą niecierpliwosc doczekania się szczegółowego tej samej ręki rozbioru, najbardziej zaś z powodu, że przywiedzione przez szanownego *Krytyka*, co do zaniedbania stylu i użycia obcych wyrazów, zarzuty, dotąd jeszcze, skutkiem zapewne złe zrozumianej stałości, w niektórych się towarzystwach ponawiają. Pożądanę też tak głębokiego pomysłu odezwy sąd, że prawdziwa zasługa najwierniejsze w nich rozpromienienie swojej kreacyi znajdować może. A coż ukontentować słodziej, co lepiej orzeźwić, co takiego, jak *Grabowski*, pisarza, dzielniej do umysłowych trudów zachęcić zdoła, jeżeli nie świadectwo genialnego spólczenia o wysokich dzieł jego zaletach?

Nas, cośmy świeżo odczytali *Wspomnienia Wołynia Polesia i Litwy*, silne wrażenie prowadzi do oddania, acz w drobnym rysie, niepospolitej ceny tego prawdziwie obywatelskiego dzieła. Nierozumnemuto cyvizmowi, czy jakiejś fatalności ciężącej na umysłach braci naszej, przypisać należy, że dotąd jeden z najzdolniejszych naszych pisarzy zbyt ograniczoną u nas wziętość posiada. Jakże bo dotkliwą goryczą napełnić się musi serce każdego, kto wnikańszy we wszystkie znamiona wzrostu prawdziwego talentu i przyszedłszy ciągiem wewnętrznego śledztwa do najżywszej w zamiłowaniu tylko ludzkości i prawdy rodzącej się roskoszy, ujrzy w końcu, obok olbrzymiej zasługi, dziecinnego tylko zastanowienia się ślady, a na czołach ku niej zwróconych, zamiast entuzjazmu, czci i chluby, tę dwuznaczną obojętność, która za ledwie w epokach powszechnego skażenia czemkolwiek by się usprawiedliwić mogła!

(dok. nast.)